

Tysk wachtelhund

Rasporträtt, uppfostran och injagning

Armin Kienle, Kennel von der Tanzlaube

Utbredning:

Tysk wachtelhund är en medelstor, mångsidig jakthund som imponerar på många jägare, särskilt vid jaktliga insatser. Om en jägare får uppleva en rätt förd duktig wachtel vid tryckjakt, eftersök eller vattenarbete blir det ofta utslagsgivande för att jägaren sedan gör wachtelhunden till sin ständiga jaktkamrat. Verein für Deutsche Wachtelhund (VDW) har knappt 4000 medlemmar i 18 delstatsföreningar. Fler vänner har wachtelhunden i Sverige, Danmark, Norge, Finland, Tjeckien, Slovenien Ungern Italien Österrike, Italien, Frankrike och Luxemburg. Också till USA och Kanada har Wachtelhundar exporterats.

Färger:

Förutom de två mest bekanta färgerna, den litet grövre byggda bruna och den mera finlemmade eleganta skimmeln, har de sista årtionden nya färger framkommit. Helt röda och brun-och rödvita skäckar har blivit alltmer populära, och även röda och gula tecken kunna förekomma. Endast svart är förbjuden.

Karaktär:

Wachtelhundar är godmodiga och vänliga. Vakt-och skyddsinstinkterna är sällan särskilt utpräglade. Hunden är problemfri att ha i hus och hundgård och den tar liten plats. Regelbunden kontakt med föraren befrämjar samarbetet och en vänlig men bestämd uppfostran ger bäst resultat.

Lång-eller kortjägare:'

Diskussion om detta pågår ständigt. Förutom anlagen spelar hundens uppfostran och erfarenheter stor roll. Medan det för stora tryckjakter eller drevjakt på hare eller räv behövs en mera ihärdig hund, ägnar sig en mera kortdrivandehund mer för små revir eller särskilda uppgifter. Det viktigaste kravet på en användbar wachtelhund är att den självständigt och med jaktlust söker även i stora tätningar och med skall driver viltet mot skyttarna och vänder tillbaka efter 10-30 minuter. Hundar som byter drevdjur och inte kommer tillbaka är inte önskvärda.

Jaktliga uppgifter:

Uppfödarna av wachtelhund förser jägarna med en skalldrivande hund för skogs-och vattenjakt med stor jaktlust och arbetsvilja. Som "allroundhund" ägnar sig wachtelhunden för allt dagligt jaktbruk utom som stående fågelhund och grythund. Den är en duktig eftersökshund med den nödvändiga hetslusten, den gör mycket goda prestationer i vatten och den är en god apportör. Dess mest framträdande arbete sker dock i skogen. Vid alla former av tryck- och drevjakt på rådjur, hjort och vildsvin har den viltskarpa wachtelhunden funnit sitt ideala arbetsområde och arbetar ofta i god kontakt med föraren. Jakten på vildsvin i alla former har på många ställen blivit wachtelhundens huvuduppgift.

Uppfostran

När valpen endast 8-9 veckor gammal kommer till sitt nya hem, måste föraren erbjuda hunden något slags ersättning för den valpflock den lämnat. För valpen börjar socialiseringsfasen just i nionde veckan. Portman säger att socialisering "*är en process under vilken valpen anpassar sig till omgivningen*". Detta sker bäst genom att hunden leker med den nya familjeflocken. Det är bara under denna fas valpen kan lära sig förhållningssätt som den kommer att behöva senare när den senare skall jaga och möta artfränder. Leken är en buffert mellan

vänskapliga och aggressiva beteenden och kan därmed förhindra utbrott av svåra aggressioner. Valpskola, lek och övningsdagar rekommenderas varmt.

Utfodringen av unghunden måste första året vara högvärdig, mångsidig och tillräcklig. Mängden foder måste hela tiden anpassas efter hundens snabba tillväxt. Unghunden får dock under inga förhållanden bli tjock.

Hunden måste hela första levnadsåret få röra sig mycket men får inte tvingas till överansträngning genom för långa och snabba cykelturer eller liknande. Överansträngning kan medföra skelettskador.

Uppfostran:

Uppfostran börjar när valpen kommer till sitt nya hem. Den börjar med att den får sin viloplats och en plats där han kan utträta sina behov Viktigt är regelbundna utfodringstider. En valp som är bra präglad av uppfödaren blir snabbt rumsren om man går ut med den efter utfodringen. Att vänja sig vid att åka bil, att leta efter husse och komma tillbaka är andra saker som den måste lära sig. Snart vänjer den sig vid halsbandet och kopplet och sätter det i samband med en rolig promenad. Korta fodersläp i trädgården och liknande övningar lär valpen att leta efter mat och byte. Så snart som möjligt skall hunden ut i skogen och lära sig känna igen spår efter vilt och alla slags hår-och fjädervilt. Den skall också vänja sig vid vatten och ljud, även skott.

Särskilt viktigt för en skogshund är att vänja sig vid blodspår. Man förlänger då det enkla fodersläpet och anpassar det till elevens förmåga. Släpsspår i skogen med lunga, mjälte och andra inälvor omväxlas med enkla blodspår, 50-500 meter långa och som stått från 10 minuter till över natten. Detta är något, som kräver och övar näsan Att arbeta i lång lina möjliggör absolut kontroll av arbetet Vid spårslutet skall man ge en positiv förstärkning, antingen en bit av släpföremålet eller hundens älsklingsgodis. På detta sättet får man en spår säker hund och underlättar den fortsatta noggranna spårträningen.

Utbildning och prov:

Grundläggande: Hundens uppförande beror på dess samlade erfarenheter. Konsekvens och tålmod är grundläggande för hundträningen, och det är viktigt lära av framgångar och misslyckand. Användandet av positiv och eventuellt negativ förstärkning, varvid man måste beakta hundens språk. är nyckeln till framgång. VDW har uppfattningen att en djurskyddsriktig jakt bara kan utövas med fullt utbildade och provade hundar. I provreglerna (P-O-VDW) anges de olika kraven för de olika momenten i de olika provformerna.

Det finns tre provformer:

Jugendprüfung (JP) unghundsprov anlagsprov.

Eingnungsprüfung (EP, EPB) jaktlig brukbarhet

Gebrauchsprüfung(GP) mästarprov elitklass.

Viktigt för aveln är dokumentation av arbete i praktiskt jaktbruk:

/skärpa mot rovvilt, S godkänd på vildsvin , : eller (:) praktiskt eftersök

Unghundsprov (JP)

Det är önskvärt att så många unghundar som möjligt ur varje årskull gör unghundsprov. Detta görs före 18 månaders ålder. Detta är viktigt för att kunna utvärdera wachtelhundens anlag. De ger upplysningar om hundens avelsvärde och om föräldrarnas nedärvning:

Unghundsprovet består väsentligen av 4 delar: drevarbete på öppet fält på av hunden osedd hare, anlag för sök i skogen, vattenglädje och skottfasthet.

Utarbetandet av harspår måste tränas och läras. Vid varje tillfälle skall hunden anvisas ett så färskt harspår som möjligt. Först blir spåret bara markerat sedan följt tyst och först när den kan följa spåret bra med näsan kommer skallet Spåret står bäst i skogen, men arbetet blir mycket svårt på torr barmark eller vid frost. Så fort som wachtelhunden arbetar på spåret med bra skall, skall man låta hunden följa ett harspår i lång lina. Därvid kan man kontrollera hunden och visa honom fortsättningen vid svåra passager. Det befördrar användandet av näsan särskilt spårvilja och spår säkerhet. På detta sätt kan praktisk taget alla harspår används oavsett om de stått längre eller kortare tid Man minskar också risken med trafiken och att hunden byter till rådjursspår.

Vid prövning av sökanlag måste hunden visa viljan att söka vilt även i täta dungar utan synkontakt med föraren Också detta kräver sakkunnig inläring. Man utnyttjar hundens vilja att röra sig och släpper den på en växel så tidigt som möjligt om morgonen, när nattslagen finns kvar. Hunden måste lyckas, alltså finna vilt. Föraren stannar kvar vid kanten till tätningen. Den unga hunden kommer först snabbt tillbaka. När han ser att föraren är

kvart blir han självsäkrare och söker djupare i dungen. Går föraren med unghunden in i tätningen söker den efter husse och följen blir ett alltför kort sök.

Hos många wachtelhundar är vattenglädje medfödd. Men också denna kan uppmuntras genom att man leker med hunden vid stranden i varmt väder. Om hunden tvekar kan man använda ett metspö med en fastbundet vilt eller skinn för att hjälpa hunden på traven. Man får aldrig använda tvång vid vattnet, eftersom allt skall uppnås genom positiv förstärkning.

För att vänja sig vid skott måste hunden förknippa skott med aktivitet. Till att börja med kan den leka med dressyrspöet och en medhjälpare skjuter på 80-100 meter. Kanske kan man skjuta ett vilt så hunden ser det. Snart reagerar han med stegrad aktivitet. Föraren måste alltid ge noga akt på att han inte genom oaktsamhet gör sin hund skotträdd.

Brukbarhetsprövning(EP/EPB) motsvarar ungefär öppen klass.

Vid EP skall hunden ha en viss jaktlig erfarenhet och vara genomtränad i dressyrgrenarna. Den skall behärska apport av hår- och fjädervilt och kunna följa ett 2-5 timmar gammalt blodspår. Man kräver ett regelrätt jaktnära arbete i 2-3 hektar stora tätningar. Vid vattenarbete skall den apportera en and i djup vass. I vissa tyska delstater förekommer också arbete på levande vingklippt and. Lydnadsbedömning och skottfasthetsprövning på land och i vatten ger en komplett bild av en användbar jakthund.

Gebrauchsprüfung (GP) jaktbruksprov, elitklass, saknas i Sverige

Vid GP bedöms det mätbara utförandet av alla inom jakten förekommande arbeten. För att hunden skall klara detta krävande prov är åtminstone tre förutsättningar nödvändiga: den måste vara absolut lydlig och den måste vara tränad i tung apport och villigt ta sig an nattgammalt blodspår. Jaktnära, viltriktat och storlinjigt sök måste vara inövat. En viss jaktvana förväntas. Hunden skall visa att den är i stånd till att finna vilt och jaga det ur såten.

Prestationsavel:

Tysk wachtelhund avlas i Tyskland efter stränga kriterier beträffande prestation och hälsa. Dessa kriterier bestämmer och styr avelsreglerna. Rasen avlas i 2 stammar bruna (röda) och brunskimmel (skäckar) i förhållandet c:a 45-55. Varje år föds och registreras 700-950 valpar. Det har införts ett avelsprogram med en avelsvärdesuppskattning av dr Beuning, Uni Giesen.

Avelsvärden för HD, näsa, spårvilja, skogssök och skottfasthet beräknas och underlättar avelsplaneringen. I dessa avelsvärden tas alla data från djuret och dess släktingar med. Medelvärdet för rasen är satt till 100. Avvikelser från avelsvärdet uppåt eller nedåt avslöjar olika tendenser. Ett bindande avelsprogram för HD har blivit fastställt. Därvid måste båda partners ha ett avelsvärde på 100 för skimlar, 105 för bruna. I dataprogrammet DOGBASE (www.dogbase.de) tillhörande TV-förlaget är alla hunddata inlagda.

Prestationer måste dokumenteras genom prov. Avelshundar måste ha på JP ha poäng 5 eller högre i momenten. I skottfasthet krävs 8 poäng. Vidare måste hundar över 36 månader ha EP eller GP, de kan också ha visat skärpa mot rovdjur, gjort ett naturligt eftersök eller vara godkända på gris.

Hälsa och kropps-konstitution kontrolleras så vitt möjligt vid exteriörbeskrivning vid proven. Avelshundar får inte ha några bettfel, båda testiklarna måste finnas och de får inte ha entropium eller ektropium eller hudsjukdomar.

HD-status A eller B (HD-fri) är en förutsättning för avel. HD -C kan dock tillåtas om avelsvärdet är lågt. HD A+B= 72% C= 18%.

Användningen av avelshanar är begränsad. Varje hane får i första omgången 5 parningsmärken och vid utvärdering ytterligare 4.

Utöver detta används hanen bara vid mycket positiv avkommekontroll.

Avelsledningen vill genom detta få så många hanar som möjligt i avel.

Avelsstyrning

Huvudavelsrådet övervakar att avelsordningen följs över hela landet och tar beslut om undantag från reglerna och handhar kontroll av avkomman.

De regionala avelsråden övervakar aveln i de olika delstaterna. De ger råd till uppfödarna samt utfärdar betäckningsbevis och märken och tatuerar valpar. De kontrollerar även kennlarna ur djurskyddssynpunkt.

Valpar köps bäst från kända och kontrollerade uppfödare. Dessa strävar efter att enbart sälja valpar till lämpliga jägare. Stamboksföraren, huvudavelsrådet och de regionala råden vägleder valpköpare och har adresser till lämpliga uppfödare

Översättning Sven Kristersson